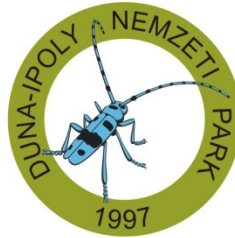

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A HUDI20032 Mocsai ürgés legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Budapest
2014

Jelen fenntartási terv az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételeinek részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendeletben foglaltak alapján készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Baranyai Zsolt
Fábián Zsófia

Vezető szakértők

Fábián Zsófia (természetvédelem)
Baranyai Zsolt (agrár)

Közreműködő szakértők

Riezing Norbert
Csonka Péter

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2013

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	4
--------------------------------------	---

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
2. Veszélyeztető tényezők	7
3. Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	10
3.2. Kezelési javaslatok	10
3.2.1. Élőhelyek kezelése	10
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	22
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	23
3.2.4. Kutatás, monitorozás	23
3.2.5. Mellékletek	25
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében ...	26
3.3.1. Agrártámogatások	26
3.3.2. Pályázatok	27
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	28
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	28
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	29
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	31

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Mocsai ürgés legelő különleges természetmegőrzési terület (KTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI20032

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 86,26 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

A Natura 2000 adatlapon szereplő Natura 2000 jelölő élőhely:

- Pannon homoki gyepek (6260) *

1.4.2. Jelölő fajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő Natura 2000 jelölő fajok:

- homoki nőszirm (Iris humilis subsp. arenaria)
- ürge (Spermophilus citellus)

Jelölőnek javasolt közösségi jelentőségű faj:

- magyar futrinka (Carabus hungaricus)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészetekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
<u>KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE</u>		
Mocsa	86,26	1,28

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Országos ökológiai hálózat övezete	ÖF	ökológiai folyosó	85,99 (teljes KjtT területe)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
helyi jelentőségű védett természeti terület	HV	Mocsai 6-7-es tó melletti terület	2,3	9/2008. (IX. 1.) Mocsai község Önkormányzati Rendelete
örökségvédelmi elem, régészeti lelőhely	62508		-	393/2012 (XII.20.) Korm.rendelet a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Mivel a Mocsai ürgés legelő különleges természetmegőrzési terület védett természeti területet nem érint, a tervezési területre kezelési terv nem vonatkozik..

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Mocsai Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2005. (IV.25.) Önkormányzati Rendelete Mocsai Nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- 462. sz. Kisbéri Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes 2006. január 1. – 2015. december 31.) Törzskönyvi szám: 10/2006

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- A terület a VI/3 Bakonyalja-Komárom , illetve a V/2 Dunazugi vadgazdálkodási körzetbe tartozik.
- Az érintett vadgazdálkodók: Mocsai FVK (Mocsai),
- érvényes: 2007-2017

Vadgazdálkodási terv kódszáma	Vadásztársaság neve	Vadgazdálkodási körzet
251410-1-3-0	Mocsai FVK (Mocsai)	VI/3 Bakonyalja-Komárom

3. táblázat: Körzeti vadgazdálkodási terv

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- A KTT területén nyilvántartott halgazdálkodási vízterület nem található.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Vízyűjtő-gazdálkodási terv 1.6 Átal-ér részvízyűjtő alegység, 2010. március; Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság; Észak-Dunántúli Környezetvédelmi-és Vízügyi Igazgatóság. A felülvizsgálat várható éve: 2015

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, és azok alapján, az aktuális állapotra alakítva módosítottunk rajta. Az érintett terület %-os nagyságát a KjtT teljes területéhez viszonyítva adjuk meg.

Belső veszélyeztető tényezők.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	M	30	homoki nőszirm (<i>Iris humilis subsp. arenaria</i>), Pannon homoki gyepek (6260*), magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) Főként illegális beszántások. Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	M	30	homoki nőszirm (<i>Iris humilis subsp. arenaria</i>); Pannon homoki gyepek (6260*)., magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) Megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok (bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), fekete fenyő (<i>Pinus nigra</i>), siska nádtippan (<i>Calamagrostis epigeios</i>), aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>)), és beindul a nem kívánt szukcesszió.
A04.03	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	50	homoki nőszirm (<i>Iris humilis subsp. arenaria</i>); Pannon homoki gyepek (6260*); magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) Megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok (bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), fekete fenyő (<i>Pinus nigra</i>), siska nádtippan (<i>Calamagrostis epigeios</i>), aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>)), és beindul a nem kívánt szukcesszió.
A08	trágyázás	L	5	Pannon homoki gyepek (6260*) A tápanyagok feldúsulása által átalakul a vegetáció, megindul a gyomosodás. A gyepek degradálódnak.

B01.02	beerdősítés/fásítás idegenhonos fajokkal	H	25	Pannon homoki gyepek (6260*) Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a gyep- és cserjeszintben jellemző fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek
C01.01	homok-és kavicskitermelés	L	5	Pannon homoki gyepek (6260*) A tevékenység illegális. A talajszerkezet bolygatása által károsítja a talajlakó élőlényeket. A kialakult nyílt földfelszíneken a gyomfajok könnyebben jelennek meg.
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	H	50	Pannon homoki gyepek (6260*); homoki nőszirm (<i>Iris humilis subsp. arenaria</i>), magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) Az élőhelyeket közvetlenül károsítja, teret nyit a gyomosodásnak.
G01.08	egyéb szabadtéri sport vagy szabadidős tevékenység	L	5	Pannon homoki gyepek (6260*) Az élőhelyeket közvetlenül károsítja, teret nyit a gyomosodásnak. Megnövekedett autós forgalom és modellrepülőzés
H05.01	lakossági szilárd hulladék	L	5	Pannon homoki gyepek (6260*) A hulladék lerakása károsítja az élőhelyeket és fajokat, járulékos hatásként megjelenik a gyomosodás
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	50	Pannon homoki gyepek (6260*), homoki nőszirm (<i>Iris humilis subsp. arenaria</i>), magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) A területen jelen lévő inváziós fajok: bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), fekete fenyő (<i>Pinus nigra</i>), siska nádtippán (<i>Calamagrostis epigeios</i>), aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek.
J01.01	leégés	M	25	Pannon homoki gyepek (6260*); homoki nőszirm (<i>Iris humilis subsp. arenaria</i>), magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) A leégés az inváziós fajok (bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), fekete fenyő (<i>Pinus nigra</i>), siska nádtippán (<i>Calamagrostis epigeios</i>), aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>))

				terjedését nagymértékben elősegíti, a fás-gyepes vegetációszerkezet megbomlik, nehezen áll vissza a mozaikos élőhelyszerkezet.
K02	természetes élőhely átalakulások, szukcessziós folyamatok	H	50	Pannon homoki gyepes (6260*); homoki nőszirm (<i>Iris humilis subsp. arenaria</i>), magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) A szukcesszió a homoki gyepes és ezzel a homoki kikerics élőhelyének eltűnését eredményezi.
K01.03	kiszáradás	M	50	Pannon homoki gyepes (6260*) Hatására a terület egyre inkább szárazodik, ami jelentősen csökkenti az ott élő növényzet szaporodási feltételeit

4. táblázat: Belső veszélyeztető tényezők

Kívülről és jövőben ható veszélyeztető tényező nem ismert.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés: a Mocsai ürgés legelő Natura 2000 terület olyan természetes és természetközeli élőhelyet képez, mely unikális hazánkban, mivel vegyes homoki gyepeket őriz a területen. Ennek megőrzése kiemelten fontos.

Célkitűzés: A Natura 2000 hálózatba történt jelölése lehetőséget biztosít a terület jelenlegi állapotának, illetve a Natura 2000 kijelöléséül szolgáló jelölő élőhelyek és fajok megőrzésére és fejlesztésére. Védelmi prioritásként megemlíthető a homoki nőszirm (*Iris humilis subsp. arenaria*), a magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), poloskaszagú kosbor (*Anacamptis coriophora*) és egyéb orchideafajok, valamint a selymes boglárka (*Ranunculus illyricus*) védelme. Az eredeti élőhelyre jellemző, azonban ma már eltűnőben, kihalófélben lévő védett és veszélyeztetett fajok élőhelyi feltételeinek biztosítása, a még jelen lévő állományainak fenntartása, populációinak növelése, stabilizálása. Ezen túl a területen gyorsan terjedő özőnfajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), aranyvessző (*Solidago gigantea*)) állományának csökkentése, a természetes, őshonos fajösszetétel fenntartása szintén kiemelendő célkitűzés.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

Legfontosabb feladat a legelő állatállomány biztosítása terület állapotának fenntartása érdekében, valamint az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjármű forgalom, crossmotorozás, quadozás) megszüntetése.

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz** tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok

felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezelések betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek.

A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a reális gazdálkodási lehetőségeket.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A területen az ipari, valamint bányászati tevékenység nem javasolt.
- Új épület és építmény létesítése – a természetvédelmi célú bemutatás és kezelés érdekében létesítendő építményeken kívül – nem javasolt.
- A gépjármű közlekedés csak az arra kijelölt utakon és a gazdálkodáshoz közvetlenül kapcsolódó mértékben nem károsítja a területet.
- technikai sporttevékenységek végzése nem javasolt

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Általánosságban elmondható, hogy a területen a legsürgősebb beavatkozást egyrészt a szántók igénylik. Pannon homoki gyep alakításuk, és művelési ág szerinti gyepé nyilvánításuk fontos lenne az élőhely egységességének fenntartása érdekében. A gyepeken általános a legeltetés hiánya és a legelő állatok alacsony száma, valamint a terület jelölő élőhelyeit veszélyeztetik az üzemtervezett erdők kötelező idegenhonos fajokkal történő felújítása, melyek erőteljesen terjeszkednek az erdőn kívüli gyepterületeken is.

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Kezelési egységek:

A tervkészítés során a teljes KTT-re készült ÁNÉR alapú élőhelytérkép és ez alapján több típusú élőhely is megtalálható a területen. Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a településrendezési eszközök meghatározta adottság (kijelölt gazdasági területek) alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

- KE1: szántó
- KE2: kaszáló
- KE3: legelő
- KE4: fás állomány

1. Kezelési egység kódja, neve: KE1 – szántó

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe esnek a szegélybe eső túlszántások. Legfontosabb feladat ezeknek a foltoknak a visszagyepesítése, valamint a környező szántóföldek művelésének fokozottabb felügyelete.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR-kód: T1 – Egyéves intenzív szántóföldi kultúrák

Natura élőhelytípus: a kezelési egység nem érint Natura élőhelytípust.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. javasolt a szegélybe eső szántók művelési ágváltással egybekötött visszagyepesítése pannon homoki gyep típusú gyepkeverékkel

- b. mivel közel vannak a jelölő élőhelyek, ezért extenzív vagy félextenzív szántóművelés javasolt, mivel a vegyszerhasználat és tápanyagutánpótlás degradálhatja a szomszédos élőhelyeket.
- c. javasolt az ingatlannyilvántartási határok pontos betartása és betartásának felügyelete
- d. idegenhonos, nem feltérképezett életciklusú, potenciálisan inváziós energianövények termesztésének korlátozása javasolt

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- e. Az optimális vadállomány létszáma nem meghatározható, mert minimális a nagyvad jelenléte a területen. Szóró, sózó itató, élve befogó elhelyezése, vadföldek kialakítása, illetve vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó szántóföldi élőhelytípusaira nincsenek. Az esetleges élőhelyrekonstrukció keretében helyreállítható gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ02	Évelő szálas pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ05	Évelő szálas pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
SZ11	Szalma, széna: szalma-, széna depóniát és bálát (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területről 30 napon belül le kell hordani.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.

SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ44	Fóliasátrás és üvegházhasználatos termesztés tilos.
SZ46	Melioráció tilos.
SZ47	Meszezés tilos.
SZ48	Drénezés tilos.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ62	Telepítés előtt, valamint a program teljes ideje alatt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos.
SZ63	Tájidegen fűmagkeverékekkel történő vetés tilos.
SZ64	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ65	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (Megj.: <i>Mezővédő erdősávok telepítése esetén</i>)

5. táblázat: A szántó kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a jogszerűen szántóként hasznosított területek esetében természetvédelmi szempontból a visszagyepesítés valamint mezővédő erdősávok telepítése javasolt a környező jelölő élőhelyek és fajok védelme érdekében (Pannon homoki gyepek (6260) *, homoki nőszirm (*Iris humilis ssp. arenaria*), ürge (*Spermophilus citellus*))

A visszagyepesítésig szigorú használati korlátozásokat javasolt betartatni. A gyepé alakítás történhet spontán felhagyással, magkeverékekkel történő telepítéssel vagy lucernás felhagyásával. A mezővédő erdősávok telepítése általános természetvédelmi szempontból javasolt. A tájat változatosabbá teszi, és egyben védi a megmaradó szántóterületeket a széleróziótól.

Kezelési javaslatok indoklása:

A különböző vegyszerhasználati korlátozás-javaslatok a környező jelölő gyep (Pannon homoki gyepek (6260*)) védelmében fontosak, ugyanis a bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek károsítják a gyepeket, gyomosodás indul meg, illetve ezáltal könnyebben megtelepednek az inváziós növényfajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), aranyvessző (*Solidago gigantea*)). Az előírás-javaslatok másik csoportja rekonstrukciós jellegű: a jogszerűtlenül szántóként

hasznosított területek esetében a gyepterület növelése érdekében, és idővel, hosszú távon a jelölő élőhelyek kiterjedésének növekedése érdekében, javasoljuk ezen szántók visszagyepesítését.

2. Kezelési egység kódja, neve: KE2 – kaszáló

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak, az északkeleti tömbben az alacsonyabban fekvő, cserjésedő foltok. Legfontosabb feladat a kaszálások fenntartása a szukcessziós folyamatok visszafordítása végett.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR-kód: T5 - Vetett gyeppek, füves sportpályák

Natura élőhelytípus: a kezelési egység nem érint Natura élőhelytípust

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. a gyep felülvetése csak tájhonos, helyben gyűjtött gyepkeverékkel valósítható meg
- b. a völgyek alsó területein lévő gyepterületeken az élőhely fennmaradását szolgáló kaszálások folytatása javasolt
- c. A területen szerves és műtrágya kijuttatása, tárolása tilos, trágyaszarvas lerakása nem megengedendő
- d. növényvédőszer tárolása nem javasolt, kijuttatása a fás szárú inváziós fajok irtása során csepegésmentes technológiával használt gyomirtó vegyszerek és a zárlati károsítók elleni, jogszabályban előírt védekezés kivételével tilos.
- e. kiszorító kaszálás folytatása szükséges, búvósáv meghagyásával, vadriasztó lánc használatával. Napnyugta után a kaszálás nem javasolt
- f. javasolt kaszálási magasság: minimum 10 cm

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- g. Az optimális vadállomány létszáma nem meghatározható, mert minimális a nagyvad jelenléte a területen. Szóró, sózó itató, élve befogó elhelyezése, vadföldek kialakítása, illetve vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A KTT esetében a 275/2004 (X.8) Kormányrendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről, valamint a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról. Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet betartása kötelező. Az ide vonatkozó hatályos erdőterv a 462. sz. Kisbéri Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes 2006. január 1. – 2015. december 31.) Törzskönyvi szám: 10/2006

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

A gyepen jelen lévő, illetve a szegélyeken található fás állományok miatt szükséges az erdőkre vonatkozó előírások alkalmazása

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszőr, kezelő használata tilos.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsméret felett) és a vadgyümölcsök (törzsméret megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
GY60	A gyepon legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.
GY71	Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
GY82	A gyeplet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY86	A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni
GY88	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges..
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az

	erdőrészlet megosztásával.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélykiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

6. táblázat: A kaszáló kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gyepekben szórványosan meg kell őrizni facsoportokat, cserjés foltokat az élőhelyek változatosabbá tétele érdekében. Gyepes esetén szintén fontos az inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), aranyvessző (*Solidago gigantea*)) irtása, a legeltetés és a kaszálások fenntartásának biztosítása. A cserjék eltávolítása az élővilág általános védelme érdekében vegetációs időn kívül javasolt. A cserjeeltávolítást mechanikus úton javasolt végezni, kerülni kell a talajsérülések kialakulását.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kaszálás bevezetése és fenntartása megakadályozza a területen végbemenő szukcessziós folyamatokat, illetve az inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), aranyvessző (*Solidago gigantea*)) terjedését. A környező erdős területekről, és a területen belüli faállományokból történő szállítás és munkálatok szabályozása csökkenti a környező jelölő élőhelyek sérülését.

3. Kezelési egység kódja, neve: KE3 - legelő

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egység kategóriába esnek az északkeleti tömb magasabban lévő gyepei, valamint a déli tömb északi része. Legfontosabb feladat a legelő állatállomány meghonosítása a területen az inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), aranyvessző (*Solidago gigantea*)) visszaszorítása érdekében, valamint a jelenleg művelési ág szerint szántó, természetben gyeppé hasznosítású területek művelési ág váltásának kezdeményezése.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR-kód: H5b - Homoki sztyeprétek
P2a - Üde es nedves cserjések
OB - Jellegtelen üde gyepek
OC - Jellegtelen száraz-felszáraz gyepek
OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
S1 – Ültetett akácosok
S4 - Ültetett erdei- es fekete fenyvesek
S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
U4 - Telephelyek, roncsterületek es hulladéklerakók

Natura élőhelytípus: 6260* - Pannon homoki gyepek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. a pannon homoki gyepeken a legeltetés folytatása javasolt, amit az ott található fokozottan védett és védett növények szaporodásához kapcsolódóan kell meghatározni
- b. fokozott figyelemmel javasolt lenni az inváziós fajokra (bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), aranyvessző (*Solidago gigantea*)), azok kiszorítása a területről mechanikus megoldással javasolt
- c. az itató/delelőhelyeket a területen illetékes Nemzeti Parkkal együttműködve javasolt kijelölni
- d. az inváziós fajokkal – bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) – cserjésedő, fásodó legelőterületeken ezen fajok visszaszorításáról és a legeltetés fenntartásáról szükséges lenne gondoskodni
- e. természetvédelmi szempontból kedvező művelési ág váltás engedélyezésének lehetővé tétele szükséges lenne, pl.: szántó-gyep konverzió esetén
- f. Fontos lenne a jelenleg művelési ág szerint szántó, természetben gyeppé hasznosítású területek művelési ág váltásának kezdeményezése.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- g. Az optimális vadállomány létszáma nem meghatározható, mert minimális a nagyvad jelenléte a területen. Szóró, szózó itató, élve befogó elhelyezése, vadföldek kialakítása, illetve vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- a. Kötelezően betartandó előírások:

A KTT esetében a 275/2004 (X.8) Kormányrendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről, valamint a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról. Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet betartása kötelező. Az ide vonatkozó hatályos erdőterv a 462. sz. Kisbéri Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes 2006. január 1. – 2015. december 31.) Törzskönyvi szám: 10/2006

b. Önkéntesen vállalható előírás- javaslatok:

A gyepeken jelen lévő, illetve a szegélyeken található fás állományok miatt szükséges az erdőkre vonatkozó előírások alkalmazása

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
GY39	Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 állategység/ha.
GY57	Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY60	A gyepeken legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges..
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.

E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E91	A terület további hasznosítása nem erdőgazdálkodási tevékenység keretében.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

7. táblázat: A legelő kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gyepekben szórványosan meg kell őrizni facsoportokat, cserjés foltokat az élőhelyek (Pannon homoki gyepek (6260)*) változatosabbá tétele érdekében. Javasolt azonban a túlzottan cserjésedő, erdősödő területek gyepé alakítása, helyreállítva ezzel a jelölő gyeptársulásokat, megőrizve azok kiterjedését. A cserjék eltávolítása az élővilág általános védelme érdekében vegetációs időn kívül javasolt. A cserjeeltávolítást mechanikus úton javasolt végezni, kerülni kell a talajsérülések kialakulását. Gyepek esetén szintén fontos az inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), fekete fenyő (*Pinus nigra*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*), aranyvessző (*Solidago gigantea*)) irtása, a legeltetés és a kaszálások fenntartásának biztosítása. Fontos lenne a jelenleg művelési ág szerint szántó, természetben gyep hasznosítású területek művelési ág váltásának kezdeményezése. A roncsolt gyepterület helyrehozatala, motoros sportok által képződött roncsolt részek helyreállítása megőrizné a jelölő gyeptársulás kiterjedését. A kiritkult termőhelyük határán lévő fenyves és akácos ültetvények felújítása nem javasolt. Gyepként vagy fás legelőként való további hasznosításuk szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység biztosítja a gyep

megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túllegeltetést kizárja. Az ideális kezelés a legeltetés, amennyiben ez nem valósul meg, úgy a gyepterületek fenntartó kaszálása is elfogadható. Az inváziós fás szárúak irtása a gyepek fátlan állapotban tartását szolgálja, a jelölő élőhelyek kiterjedése az intézkedések által nem csökken. A környező erdős területekről történő szállítás és munkálatok mérséklése csökkenti a környező jelölő élőhelyek sérülését. A homoki gyepterületekre telepített állományok a termőhely alkalmatlansága miatt mára kiritkultak. Az erdőszyepp klímában zárt erdők fenntartása nem javasolt, a jelölő élőhely (Pannon homoki gyepek (6260)*) kiterjedésének és a jelölő fajok (homoki nőszirm (Iris humilis subsp. arenaria); magyar futrinka (Carabus hungaricus) populációjának növelése érdekében a gyepként való hasznosítás javasolt.

4. Kezelési egység kódja, neve: KE4 – fás állomány

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen található üzemtervezett erdőrészek. (21/C, 5/A, 5/B, 5/C). Legfontosabb feladat az idegenhonos fafajok lehetőség szerinti őshonosra cserélése.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR-kód: OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
P8 - Vágásterületek
S1 – Akác ültetvények

Natura élőhelytípus: a kezelési egység nem érint Natura élőhelytípust

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- ha az üzemtervezett erdők borítottságának módosítása nem lehetséges, szerkezetátalakítás javasolt. Azonos borítottság mellett a fafajok tekintetében javasolt őshonosra cserélni az állományt.
- amennyiben lehetséges, az üzemtervezett erdők művelési ág váltása javasolt, visszagyepesítés kívánatos lenne.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az optimális vadállomány létszáma nem meghatározható, mert minimális a nagyvad jelenléte a területen. Szóró, sózó itató, élve befogó elhelyezése, vadföldek kialakítása, illetve vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet betartása kötelező. Az ide vonatkozó hatályos erdőterv a 462. sz. Kisbéri Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes 2006. január 1. – 2015. december 31.) Törzskönyvi szám: 10/2006x

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.

E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E76	Erdőszyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

8. táblázat: A fás állomány kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó. A

szerkezetátalakítás során javasolt a teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése, a gyomosodás elkerülése érdekében. A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) száraló gyérítése javasolt a gyepfoltok megőrzése érdekében.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos, inváziós fafajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), és fekete fenyő (*Pinus nigra*)) eltávolítása a területről megakadályozza a határos gyepes élőhely degradálódását. A kiritkult erdőállományokban megtalálható homoki gyep töredékek megőrzése a jelölő élőhely és jelölő faj (homoki nőszirm (*Iris humilis ssp. arenaria*)) szempontjából is fontos.

Kezelési egységek összefoglaló táblázata:

	Erdő	Gyep	Szántó
szántó			SZ01, SZ02, SZ04, SZ05, SZ07, SZ10, SZ11, SZ14, SZ19, SZ20, SZ21, SZ22, SZ24, SZ35, SZ43, SZ44, SZ46, SZ47, SZ48, SZ49, SZ52, SZ53, SZ54, SZ55, SZ60, SZ62, SZ63, SZ64, SZ65, SZ74
kaszáló	E06; E08; E09; E11; E25; E68; E69; E70; E72;	GY01; GY02; GY08; GY14; GY15; GY24; GY26; GY28; GY29; GY30; GY31; GY33; GY71; GY82; GY86; GY88; GY92; GY103; GY105; GY109; GY112; GY116; GY117; GY118	
legelőterület	E06; E08; E09; E11; E25; E68; E69; E70; E72; E91	GY01; GY02; GY14; GY15; GY19; GY24; GY26; GY28; GY29; GY30; GY31; GY33; GY39; GY47; GY57; GY60; GY67; GY68; GY116; GY117; GY118	
fás	E06; E08; E12,		

állományok	E20; E28; E39, E40; E41; E49; E50; E51; E68; E69; E70; E72; E76		
-------------------	---	--	--

9. táblázat: Kezelési egységek összefoglaló táblázata

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A mocsai bélapusztai részterületen élőhelykezelés, területvásárlás, élőhelyfejlesztés javasolt, hogy a földhivatali nyilvántartás szerinti szántók beszántásának esélye minimálisra csökkenjen. Roncsolt gyepterület helyrehozatala, motoros sportok által képződött roncsolt részek helyreállítása, legeltetés megszervezése (részletesen kifejtve ld. KE3) Erdők esetében lényeges, hogy a tisztásként meglévő gyeprészek ne erdősüljenek be, azok fenntartó kaszálása, hozzájárulna a mozaikos, változatos élőhely létrehozásához. A fás állományoknál az erdőszerkezet átalakítás vagy gyepeként történő hasznosítás javasolt (részletesen kifejtve ld.: KE3, KE4). A terület szántói esetében megfelelő magkeveréssel történő visszagyepesítése javasolt (részletesen kifejtve ld. KE1). A Mocsai ürgés legelő esetében különösen fontos a területek gyepterületként történő művelésbe vonása. A felhagyott gyepeken megindul a szukcesszió, és tartós nem művelés esetén a jelölő értékek is veszélybe kerülnek.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A Natura 2000 jelölő faj ürge (*Spermophilus citellus*) visszatelepítése kívánatos az eredeti élőhelyére.

Az összegyűjtött adatok, illetve az eddigi tapasztalatok alapján érdemes a jövőbeni telepítések időpontjait az ürgék életciklusához igazítani. Az áttelepítendő ürgelelétszám megválasztásánál nem muszáj feltétlen több százas nagyságrendben gondolkodni, mert amennyiben minden tényező adott, kevesebb egyedszámmal is elérhető a siker. Telepítés előtt élőhely felméréssel ki kell választani az ürge számára legalkalmasabb élőhelyet, lehetőleg olyat, ahol bizonyított az ürge korábbi előfordulása. Befogáshoz érdemes az ürge számára legkevesebb stresszel járó módszert, az élvefogó csapdát használni. Kiengedésnél a könnyebb alkalmazkodást segítve, érdemes előrefúrt lyukakat készíteni, illetve szétszédés elkerülése végett a kiengedés területét körbekeríteni, a lyukakat pedig valamilyen eszközzel ledugózni. A kiengedés közben és után az állatokat élelemmel kell ellátni. Fűvel, gabonafélékkel, gyümölcsökkel. Valamint azokat több napig éjjel-nappal őrizni a ragadozók telepített állatokból történő zsákmányszerzésének elkerülése végett. A telepítést követően pedig a területet évenként monitorozni szükséges. A telepítés és a monitorozás tapasztalatait, eredményeit dokumentálni kell.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú rendszeres felmérések a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek. A felmérések egyrészt a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak változását követi nyomon, másrészt veszélyeztetett és vagy természetközeli társulások megfigyelésére irányulnak.

A Mocsai ürgés legelő területén rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül az alább felsorolt védett és fokozottan védett növényfajok. A felméréseket minden esetben az NBmR „Védett edényes növényfajok monitorozása” (Bata et al., 2011) protokollban lefektetett módszerek alapján végzik a szakemberek. Az egyes fajok után felsoroljuk az NBmR szerinti mintavételi módszert és a Natura 2000 területen belül elhelyezkedő mintavételi helyeket (település, dűlő megjelöléssel.)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés
-----	----------------------	----------

		módszere
Homoki nőszirm (<i>Iris arenaria</i>)	Mocsa, Bélapusztá	E/(C1)

10. táblázat: A Mocsai ürgés legelő területén az NBmR keretein belül rendszeresen felmért fajok és módszerei

Egyéb a Mocsai ürgés legelő területén végzett felmérésekből előkerült, vagy a fenntartási terv szempontjából fontos, az Élőhelyvédelmi Irányelv függelékében felsorolt fajokat kutatási monitorozási feladatok szempontjából az alábbiakban röviden ismertetjük.

A magyar futrinka (*Carabus hungaricus*) jelenléte bizonyított, 2005 és 2006-ban végzett vizsgálatok igen erőteljes populációját tárták fel, ennek a hazánkban fokozottan védett fajnak. Populációjának pontos mérete és kiterjedése csak célzott vizsgálattal állapítható meg.

Farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*) előfordulása a területen várható, a területről történő kimutatása célzott kutatást igényel.

A kétéltűek és a hüllők célzott vizsgálata szükséges azért, hogy kiderítsük, előfordulnak-e további az Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben szereplő fajok. A kutatás során ki kell deríteni, hogy előfordul-e a területen rézsikló (*Coronella austriaca*), zöldgyík (*Lacerta viridis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*) esetleg a vízállásos részeken vöröshasú unka (*Bombina bombina*).

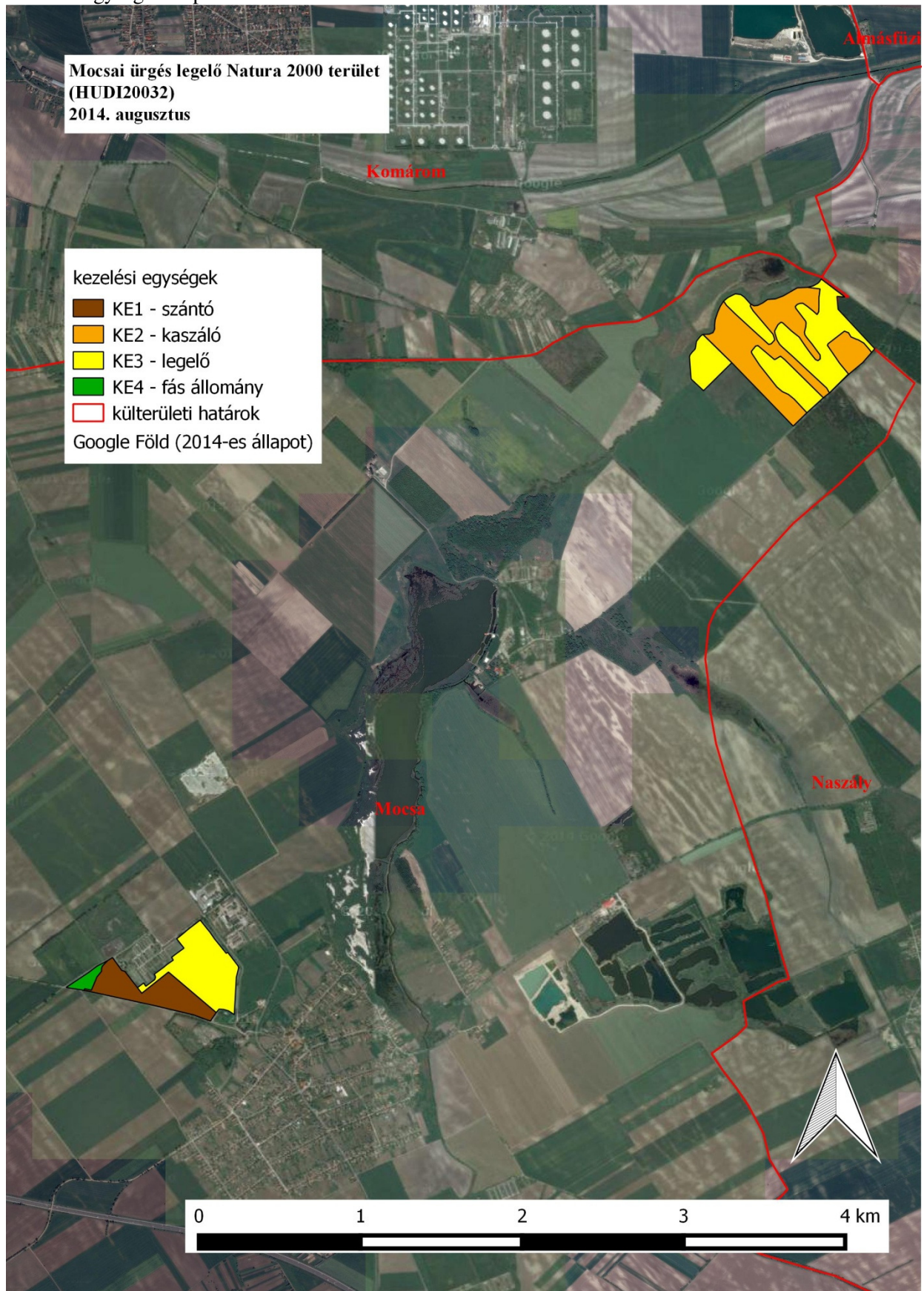
A közönséges ürgére (*Spermophilus citellus*) a működési területünkön szinte mindenütt visszaszorulóban van. A a Mocsai ürgés legelő területén jelenleg stabil populációja nem ismert, azonban a terület megfelelő használata mellett esetleges visszatelepítése lehetségesnek tűnik. Áttelepítés esetén az áttelepített állomány célzott monitorozására lenne szükség.

Egyéb kutatási feladatok között meg kell említenünk a fenntartási terv kapcsán elkészült élőhelytérkép frissítését, melyet 10-12 éves ciklusonként javasolható elvégezni.

3.2.5. Mellékletek

Kezelési egység térkép:

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Mocsai ürgés legelő (HUDI20032) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül helyi védett terület a mocsai 6-7-es tó melletti rész, melyre Mocsa Község Önkormányzat Képviselő-testületének 9/2008. (IX.1.) sz. önkormányzati rendelete vonatkozik.

Továbbá a terület 100%-a az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosója is egyben, melyről a Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény rendelkezik.

A mezőgazdasági támogatások igénybevételéhez az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet nyújt segítséget.

A Natura 2000-es gyepterületek esetében a gazdálkodóknak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartania. Az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet rendelkezik.

Erdőkre a 462. sz. Kisbéri Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes 2006. január 1. – 2015. december 31.) van érvényben, és általánosságban érvényes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény. A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a egyes fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására.

A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait

A vadlétszám szabályozásáról a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet rendelkezik.

A csatornák, vízfolyások menetén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

A gyepterületek nagy része a sok magántulajdonos miatt nem hasznosított, a jelenleg fennálló használati viszonyok is tisztázatlanok. Tulajdonosi szerkezet alapján kb 75 %-ban magántulajdonban vannak a gyepek, a maradék 25% önkormányzati, illetve állami tulajdonban van.

Talajvédelmi szempontból a talaj védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvényben foglaltak a mérvadóak.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

a. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer:

A területen előforduló élőhelytípusok alapján a megfelelő művelési ágak szerint az alábbi támogatások vehetők igénybe

Erdőkre (szektortól függetlenül):

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet – A jogszabály alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére:

- alaptámogatás: (a) erdőfelújítást megelőző terület-előkészítés, a károsodott faállomány letermelése, (b) első kivitelű erdősítés vagy pótlás, (3) töre vágás vagy sarjztatás
- kiegészítő támogatás: (a) bakhátak létesítése, (b) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése, (c) 15 fokot meghaladó lejtésű területen rözsefonat vagy talajfogó gát létesítése

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet – A jogszabály alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő szerkezetátalakítás
- tarvágást követő szerkezetátalakítás: (a) fafajcserével, (b) fafajcserével, tuskózással, gyökérfésüléssel, (3) fafajcserével, fainjektálással vagy tuskókenéssel
- állománykiegészítéssel történő szerkezetátalakítás

A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes

Szántókra:

Jelenleg a gazdák a területen a következő AKG támogatást veszik igénybe:

- BA) Extenzív gyepezési célprogram

A Mocsai ürgés legelő területét 8 MEGPAR blokk érinti. Jelenleg a területből 83,97 ha támogatható.

Gyepekre:

Jelenleg a gyepterületeken nincs gazdasági hasznosítás. A Natura 2000 támogatás igénybevételére lenne lehetőség.

Az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet rendelkezik.

b. Javasolt agrártámogatási rendszer:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet, a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait, valamint az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet módosítása javasolt annak érdekében, hogy élőhelyspecifikus dotáció valósulhasson meg. A terület méretéből adódóan pillanatnyilag nem éri meg a gazdának élőhelyek szerint eltérő módon művelni a területet. A hektár alapú támogatási rendszer helyett a területfüggő támogatás javasolt. A gazdák értékmegőrző tevékenységet végeznek, és a jelenlegi támogatási összeg mellett, nem éri meg a gazdálkodás. Kis, értékes területekre a nagyobb támogatási összeg motiválta teheti a

gazdákat, mert nehezebb kezelni és betartani az előírásokat kis területen, mint sok száz hektáron. Jelenleg kevesebb a kompenzáció, mint a költség. A támogatások szeparálása előnyösen hatna a terület művelésére, mivel a jelenlegi támogatási rendszer a nagy területeken gazdálkodóknak kedvez.

3.3.2. Pályázatok

A területen pályázat nincs folyamatban.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típusa	Célcsoport	Címzett	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
egyeztetés falugazdászokkal terepbejárás	Komáromi Járási Hivatal	Szilágyi Norbert falugazdász	2013.03.20.	2 fő
	területileg érintett nemzeti park igazgatóság	Gerecsei Tájéegység	2013.04.10.; 2014.05.24.; 2013.06.20.	Résztvevők száma összesen 6 fő.
falugazdászok levélben történő megkeresése	falugazdászok	érintett járási hivatalok	2013.05.13.	1 db levél
erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése	erdészeti igazgatóság	Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága	2013. 11.26.	1 db levél
szakmai terepbejárás	gazdálkodók, érintett hatóságok	27 gazda vagy szervezet	2014.05.20.	12 fő
gazdafórum	gazdálkodók, települési önkormányzatok	4 szervezet, magángazdák elérhetősége nem állt rendelkezésre	2014.08.22.	2 fő
önkormányzati közzététel	gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	Mocsa önkormányzata	2014.08.01.- 2014.08.15.	-
véleményezési kérelem	területileg érintett hatóságok	területileg érintett hatóságok	2014.08.15.	28 db e-mail és ugyanennyi levél
honlap	lakosság		2013.01.01 2014.08.31	-

11. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

A Mocsai ürgés legelő (HUDI20032) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- a Gerecsei Tájéegységtől Csonka Péter 2013. március 20-án személyesen felkereste az illetékes falugazdászt, és szóban egyeztettek a terület használatával és tulajdonviszonyaival kapcsolatban. A beszélgetés eredményeit a megalapozó dokumentáció tartalmazza.

- 2013. május 13-án az illetékes járási hivatal írásbeli megkeresése történt, melyben a falugazdászok közreműködésében bízunk. A kérdéseket tartalmazó lista mellékletként megküldésre került a falugazdászok részére. A Komáromi Járási Hivaltól kaptunk választ.
- 2013. április 10-én, május 24-én és június 20-án három ízben megtörtént a terület bejárása, melynek során a gyepek aktuális állapotának felmérése, és az általános problémák megtárgyalása történt meg.
- 2014. május 20-án szakmai terepbejárás történt, amelynek során a területen gazdálkodókkal, valamint az érintett hatóságok képviselőivel történt egyeztetés
- 2014. augusztus 22-én gazdafórum keretében ismételten megtörtént a terv egyeztetése. Erre az eseményre kifejezetten a területen ténylegesen gazdálkodó érintetteket vártuk.
- a fenntartási terveket 2014 augusztus 4-én megküldtük az érintett önkormányzatoknak kifüggesztésre.
- Augusztus 15-én megküldtük e-mailen majd postai úton is az érintett hatóságoknak a tervet, a véleményeket augusztus 25-ig vártuk vissza.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Mocsai ürgés legelő Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekelt megkeresése történt meg. A megkeresettek a következők:

1. egyeztetés falugazdászokkal:

- a. **címzett:** Szilágyi Norbert, Komáromi Járási Hivatal
- b. **érintettek száma:** 1 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** jelenléti ív (4. számú melléklet)

2. terepbejárás:

- a. **címzett:** Gerecsei Tájégség
- b. **részvevők száma:** 6 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** menetlevél

3. falugazdászok levélben történő megkeresése:

- a. **címzett:**
  - Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Komáromi Járási Hivatala;
- b. **érintettek száma:** 1 járási hivatal
- c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött 1 db levél

4. erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése:

- a. **címzett:** Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága
- b. **érintettek száma:** 1 erdészeti igazgatóság
- c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött 1 db levél

5. szakmai terepbejárás

- a. **címzett:** helyben érintett gazdálkodók, illetve hivatalok
  - Mocsai Község Önkormányzata
  - Komáromi Járási Hivatal
  - Komárom-Esztergom Megyei Földhivatal
  - Komárom-Esztergom Megyei Földművelésügyi Igazgatóság
  - Komárom-Esztergom Megyei Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
  - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

- Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
  - Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
  - MME Komárom-Esztergom Megyei Helyi Csoport
  - Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Észak-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Tatabányai Iroda
  - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Komárom-Esztergom megyei kirendeltség
  - Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-Dunántúli Kirendeltség
  - Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
  - Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság
  - Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
  - Komárom Megyei Kormányhivatal; Vadászati és Halászati Osztály
  - Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Komárom-Esztergom Megyei Területi Iroda
  - Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
  - Észak-dunántúli Vízügyi Hatóság
  - Mocsai Búzakalász Szövetkezet
  - Tatai Mezőgazdasági Zrt
  - MVH Komárom-Esztergom Megyei Kirendeltség
  - Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
  - Tatai Mezőgazdasági "F.A." Zrt.
  - Országos Erdészeti Egyesület
  - Komárom-Esztergom Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
  - Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- b. **résztevők száma:** 12 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** jelenléti ív, emlékeztető (5. számú melléklet)

6. gazdafórum:

- a. **címzett:** helyben érintett gazdálkodók, illetve mivel közvetlen elérhetőségük nem volt meg, ezért a
- Magán Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
  - Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
  - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- segítségét kértük a gazdálkodók kiértékelésében. Egyetlen mezőgazdasági vállalkozást értünk el közvetlenül:
- Tatai Mezőgazdasági „F.A.” Zrt.
- b. **résztevők száma:** 2 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** jelenléti ív, emlékeztető (6. számú melléklet)

7. önkormányzati közzététel

- a. **címzett:**
- Mocsai Község Önkormányzata
- b. **érintettek száma:** 1 hivatal
- c. **alátámasztó dokumentum:** 1 db postai levél

8. véleményezési kérelem

- a. **címzett:**
- Mocsai Község Önkormányzata

- Komáromi Járási Hivatal
  - Komárom-Esztergom Megyei Földhivatal
  - Komárom-Esztergom Megyei Földművelésügyi Igazgatóság
  - Komárom-Esztergom Megyei Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
  - Nemzet Agrárgazdasági Kamara
  - Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
  - Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
  - MME Komárom-Esztergom Megyei Helyi Csoport
  - Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Észak-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Tatabányai Iroda
  - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Komárom-Esztergom megyei kirendeltség
  - Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-Dunántúli Kirendeltség
  - Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
  - Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság
  - Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
  - Komárom Megyei Kormányhivatal; Vadászati és Halászati Osztály
  - Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Komárom-Esztergom Megyei Területi Iroda
  - Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
  - Észak-dunántúli Vízügyi Hatóság
  - Mocsai Búzakalász Szövetkezet
  - Tatai Mezőgazdasági Zrt
  - MVH Komárom-Esztergom Megyei Kirendeltség
  - Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
  - Tatai Mezőgazdasági "F.A." Zrt.
  - Országos Erdészeti Egyesület
  - Komárom-Esztergom Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
  - Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
  - Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)
  - Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
  - Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
  - Budapesti Bányakapitányság
- b. **beérkezett vélemények száma:** 10 db levél
- c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött postai levelek és e-mailek

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	2014. augusztus 22.	A tervben szereplő javaslatokkal a Felügyelőség egyetért, a véglegesített tervben foglaltakat a hatósági eljárásban figyelembe fogja venni.	-
Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	2014. augusztus 25.	A Mocsai-ürgés legelőjében a területen állandó vízfolyás nincs, ezért a tervet nem véleményezték.	-
Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály	2014. augusztus 22.	Az igazgatóság hatósági valamint szakhatósági jogkörrel jelen esetben nem rendelkezik.	-

Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Földhivatala	2014. augusztus 25.	Figyelmet kell fordítani a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv-ben a termőföldek időleges és végleges más célú hasznosítására, a kivett területek rekultivációjára, valamint a termőföldek művelési ág változására vonatkozó rendelkezések betartására és betartatására. A termőföldek művelési ágban tartását, és annak megfelelő hasznosítását támogatják.	Az említett jogszabály bekerült a terv 3.3 fejezetébe.
Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Növény-és Talajvédelmi Igazgatósága	2014. augusztus 21.	A fenntartási tervekben, amennyiben azok nitrát érzékeny területet érintenek, szerepeltetni szükséges, hogy nitrátérzékeny területeken a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendeletben foglalt Helyes mezőgazdasági gyakorlat előírásainak betartása mind szántó, mind gyepterületen kötelező	A Mocsai ürgés legelő nem nitrátérzékeny terület a http://terkep.air.gov.hu/website/nitrat_49_vs_27blokk/viewer.htm alapján, így az idézett jogszabály nem vonatkozik rá..
Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatal Járási építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala	2014. augusztus 28.	A tárgyi területen a 62508 lelőhely-azonosítójú örökségvédelmi elem, régészeti lelőhely található. A 3.2.1 pontban megfogalmazott javaslatok az itt található régészeti lelőhelyek védelmét is szavatolják, ezért a Hivatal a tárgyi fenntartási tervet nem kifogásolta.	Az említett régészeti lelőhely bekerült a terv. 1.6 fejezetébe.
Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság	2014. augusztus 25.	A 330/2007 (XII.23.) Korm. rendelet 1. számú melléklet 8. pontja alapján az érintett település közigazgatási területe nem határterület.. A Szolgálati Szabályzat 65. §-ban foglaltak értelmében a rendőrség külső határon lévő határterületen kívül mélységi ellenőrzést végez. A fenntartási terv nem befolyásolja a rendőrség mélységi ellenőrzési tevékenységét, így a tárgykörben szereplő terv tekintetében javaslatot, észrevételt nem kíván tenni.	-
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Budapesti Bányakapitányság	2014. augusztus 26.	A terület bányatelekkel nem érintett, így a Bányakapitányság hatáskörének hiányát állapította meg.	-
Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-dunántúli Kirendeltsége	2014. augusztus 19.	A fenntartási tervben foglaltakkal egyetértenek, egyéb észrevételt nem tesznek	-
Nemzeti Média-és Hírközlési Hatóság Soproni Hatósági Iroda	2014. augusztus 22.	A fenntartási terv hírközlési érdekeket nem érint, a Hatóság nem kíván javaslatot tenni, és az eljárásban a továbbiakban részt venni	-
Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	2014. augusztus 25.	A 2009. évi XXXVII. törvény hatálya alá tartozó területeken attól, valamint a végrehajtására kiadott 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet előírásaitól, továbbá a	A tervbe beépült. - A terv több pontján szerepel, hogy az itt megfogalmazott előírások csupán javaslatok,

		<p>körzeti erdőterv elkészítésének folyamatában megjelent, illetve megjelenő miniszteri rendeletektől eltérő módon történő szabályozás fenntartási szinten nem lehetséges. Előírások csak akkor tehetők, ha együttesen fennáll, hogy az érvényes szabályozókkal összhangban vannak, a terület kezelője önként vállalja és a felmerülő többletköltségeket a kezelőnek megtéríti. A Natura 2000 területeken található idegenhonos fajok állományai nem jelölő élőhelyek, az ott folyó gazdálkodás alapkövetelménye, hogy a jelölő élőhelyeket nem veszélyeztethetik. Az erdőgazdálkodás célja a védelmi és közjóléti funkciók érvényesülése mellett a faanyagtermelés. Magántulajdonostól kompenzáció nélkül nem várható el a hozamról való önkéntes lemondás. Az előírás javaslatok közül több nem, vagy nem minden esetben tartható. A kezelési terv az érvényben lévő jogszabályokon túli korlátozást a Tápió-Hajta-vidéke TK területére csak a védett és fokozottan védett fajok monitoringozott adatai alapján, a jogszabályoknak megfelelően tehet. A tervben foglalt E49, E50, E51 valamint az E60-as előírások az Erdészeti Igazgatóság véleménye szerint nem minden esetben tarthatók.</p>	<p>azok nem kötelezően betartandó előírások. A tervben megfogalmazott, a Vidékfejlesztési Minisztérium által jóváhagyott előírás-sorok nincsenek ellentétben a fent hivatkozott jogszabályokkal. Minden előírás-javaslat előtt kiemelten hangsúlyozzuk, hogy csak a tulajdonos beleegyezésével, önkéntes alapon betartandók. A 3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében c. fejezetben szerepel, hogy a Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet vonatkozik, tehát a hozamról való kompenzáció nélküli lemondás semmiképpen nem elvárás. Minden ilyen jellegű javaslattal érintett, erdőterületre vonatkozó kezelési egység esetében szerepel, hogy „Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fajú erdőállományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó.”</p> <p>- A fenntartási terv érvényességi ideje alatt új erdőtervek fognak készülni. A következő erdőtervezési ciklusban a fenntartási tervek a megalapozó dokumentáció részét fogják képezni, ezért fontosnak tartjuk jelezni a természetvédelmi szempontból javasolt változtatásokat.</p>
--	--	---	---

12. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése